

ВІСНИК

Нехай не гасне світ науки!

ПОЛТАВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АГРАРНОЇ АКАДЕМІЇ

1'2005

Матеріали друкуються
мовами оригіналів –
українською та російською

Науково-
виробничий,
фаховий журнал

Видається з грудня 1998 року

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

В. М. Писаренко,
головний редактор

М. М. Опара,
заступник головного редактора

В. М. Самородов,
відповідальний редактор

П. В. Писаренко,
відповідальний секретар

Редакційна колегія з галузі «Сільське господарство»:

М. Д. Березовський,
доктор сільськогосподарських наук, член-кор. УААН

Г. П. Жемела,
доктор сільськогосподарських наук

М. Т. Ноздрін,
доктор сільськогосподарських наук

В. М. Писаренко,
доктор сільськогосподарських наук

В. П. Рибалко,
доктор сільськогосподарських наук, академік УААН, академік РАСГН

І. С. Трончук,
доктор сільськогосподарських наук

М. М. Чекалін,
доктор біологічних наук

Редакційна колегія з галузі «Ветеринарна медицина»:

В. П. Бердник,
доктор ветеринарних наук

П. П. Герцен,
доктор ветеринарних наук

А. М. Головко,
доктор ветеринарних наук

І. С. Дахно,
доктор ветеринарних наук

В. Й. Издепський,
доктор ветеринарних наук

А. Ф. Карішева,
доктор ветеринарних наук

Редакційна колегія з галузі «Економіка»:

С. С. Бакай,
доктор економічних наук

В. В. Гришко,
доктор економічних наук

А. Т. Опря,
доктор економічних наук

В. І. Перебийніс,
доктор економічних наук

В. М. Рабштина,
доктор економічних наук

EDITORIAL BOARD:

V. Pysarenko,
editor-in-chief

N. Opara,
deputy editor-in-chief

V. Samorodov,
deputy editor-in-chief

P. Pysarenko,
executive secretary

N. Berezovsky

G. Gemela

M. Nozdrin

V. Pysarenko

V. Rybalko

I. Tronchuk

M. Chekalin

V. Berdnyk

P. Hertsen

A. Golovko

I. Dahno

V. Izdepsky

A. Karisheva

S. Bakai

V. Gryshko

A. Oprya

V. Perebyynis

V. Rabshtyna

Науково-виробничий,
фаховий журнал
2005, № 1 (36)

ВІСНИК ПОЛТАВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АГРАРНОЇ АКАДЕМІЇ

NEWS OF THE POLTAVA STATE AGRARIAN ACADEMY

Полтавська державна
аграрна академія
—
ЗАСНОВНИК

© «Вісник Полтавської державної
аграрної академії», 2005.

Затверджено ВАК України як
фахове видання з сільськогос-
подарських, економічних та ве-
теринарних наук, в якому мо-
жуть публікуватися результати
дисертаційних робіт на здобут-
тя наукових ступенів доктора і
кандидата наук (Перелік № 10 і
постанова президії ВАК Украї-
ни від 12.06.02 р. № 1-05/6.
Див. Бюл. ВАК України. —
2002. — № 9. — с. 4 — 10).

Журнал підписано до друку за ре-
комендацією вченої ради Полтав-
ської державної аграрної академії
(протокол № 1 від 5 квітня 2005 р.)

Точка зору редакції не завжди збі-
гається з позицією авторів.

Адреса редакції:
36003, м. Полтава,
вул. Сковороди, 1/3,
Полтавська державна
аграрна академія,
наукова частина,
тел. 50-03-74

Свідцтво про державну реєстрацію
ПЛ № 295 від 10.12.1998.
Тираж — 300 примірників.
Ціна — договірна.
Розповсюдження через роздрібно-
Підписано до друку 21 березня 2005 р.

Видавця — «Видавництво «Тетра»:
36003, м. Полтава,
вул. Сковороди, 1/3.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Власов В.І.	Виробництво продовольчого зерна в окремих країнах світу	5
Конопля М.І., Шевченко В.А.	Урожайність, хімічний склад та технологічні якості зерна цукрової кукурудзи	7
Тищенко В.Н., Чекалин Н.М.	Характеристика селекционных индексов у линий озимой пшеницы по коэффициентам детерминации, вариации и генетическим корреляциям с продуктивностью	10
Хромьяк В.М.,	Про вплив сортовипробування на гібридний склад кукурудзи у Луганській області	17
Маренич М.М.	Методи оцінки селекційного матеріалу озимої пшениці в селекції на якість зерна	19
Панченко І.А., Лучной В.В., Леонов О.Ю.	Використання світового генофонду озимої м'якої пшениці в селекції на якість зерна	21
Олексійченко Н.О.	Результати селекції шовковиці на плодоносність в Україні	23
Кузьмінець О.М., Китаєв О.І.	Морозостійкість яблуні в маточно-живцевому саду	26
Бут А.А.	Вплив підщеп на вихід стандартного посадкового матеріалу сортів айви довгастої	32
Колесников Л.О., Кривинец О.Н.	Эффективность использования баковых смесей в борьбе с пшеничным трипсом	35
Шинкаренко В.К., Москалец В.В., Пічкур В.О.,	Спільний вплив мікробіологічних препаратів на урожай і якість зерна сої	37
Гангур В.В., Крамаренко І.В., Чекмез М.М., Удовенко К.П.	Вплив глибини та способів основного обробітку ґрунту на продуктивність цукрових буряків	41
Михайленко Л.П.	Оптимізація вирощування рослин у посівах зернобобових культур в умовах степового регіону України	43
Антонець О.А.	Створення культурного пасовища в умовах Середнього Подніпров'я	48
Грудзинская Л.М., Суюншалиева У.Х.	Продуктивность расторопши пятнистой при интродукции на юго-востоке казахстана	52

ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ТА ТВАРИННИЦТВО

Мандигра М.С., Назаренко І.Л., Марциновська А.Я., Гринюк Т.Ю.	Вплив природних мінералів на гемопоез анемічних телят	56
Герасименко В.Г., Мерзлов С.В.	Адсорбційні властивості сапоніту Ташківського родовища	58
Трончук І.С., Гаврик Н.Л.	Вплив використання екструдату сої на молочну продуктивність корів	60
Топіха В.І.	Стан галузі свинарства та аналіз внутрішньої державної політики ринку свинини в Україні	62
Марунчин А., Іздепський В.Й.	Застосування пульсоксиметрії для моніторингу загальної анестезії диких тварин	65
Локес П.І., Кравченко С.О.	Морфологічні зміни нирок при полікістозі у кішок	68
Патрєва Л. С.	Прогнозування несучості курей м'ясного напрямку	70
Чудак Р. А.	Продуктивність, перетравність поживних речовин та баланс біогенних мінеральних елементів у курей-несучок за дії ехінацеї пурпурової	72
Осипенко Т. Л., Іванченко М. І.	Вплив фактора "стадо" на вміст та вихід молочного білка	75
Бачинская Я.А., Злотин А.З.	Межпородные и разносезонные скрещивания тутового шелкопряда и их влияние на показатели потомства	77
Калініна О.О.	Життєздатність самців та самок шовковичного шовкопряда на ранніх етапах онтогенезу	80
Копылова Е.В., Глазко В.И.	RFLP полиморфизм хозяйственно ценных генов у аутохтонных пород крупного рогатого скота Украины и России	84

добривами з розрахунку на гектар: сечовини 1,5 ц і суперфосфату гранульованого 1,5 ц із розпушуванням верхнього шару ґрунту боронами БІГ-3А.

Навесні 2004 року пасовище розділили на 12 загонів площею 5,25 га. Форма загонів – прямокутна (150 мх350 м). Для переходу тварин від ферми до загонів, із загону в загін, а також до місць водопою зроблені прогони шириною 12 метрів. Кожен загін має ворота шириною 10 метрів.

Для огорожування пасовища використали стаціонарні і пересувні струменеві огорожі. Їх основою є металевий дріт, по якому подаються імпульси електричного струму, нешкідливі для тварин, але здатні їх відлякувати. У господарстві були використані струменеві огорожі ІЕ-200 з живленням від батарей та мережі 220 Вольт частотою 50 Гц. Батарейний генератор високовольтних імпульсів забезпечує нормальну роботу огорожі протягом місяця, оскільки при контакті струмоведучої лінії з отавою сила електричного імпульсу значно знижується і він слабо сприймається тваринами.

До комплексу струменевої огорожі входять: барабан з оцинкованим сталевим дротом діаметром 1,5-2 мм і довжиною 1000 м, металеві стовпи (35 шт.), кутові стовпи (5 шт.), ізолятори (40 шт.), електрогенератор на сонячній батареї. По периметру пасовища і вздовж прогону через кожні 10 м встановлювали металеві стовпи, на які натягали в один ряд оцинкований дріт, який є магістральною лінією. Дріт до стовпів кріпили за допомогою спеціальних ізоляторів. Загони і порційні ділянки для щоденного випасу худоби огорожували пересувною електроогорожею.

Водою тварин забезпечують за допомогою поїлок, періодично її підвозячи. Проте в майбутньому планується прокласти трубопровід до поїлок від водонапірної башти.

При встановленні початку спасування на культурному пасовищі враховували ботанічний склад травостою по загонах, його висоту, фазу розвитку домінуючих рослин. Спасування починали з підвищених ділянок і особливо з тих загонів, де переважають трави з раннім строком відростання. Спасування починали через 12-15 днів після початку відростання трав, що співпадає з фазою кущення і розгалуження лучних рослин, при висоті травостою 12-15 см. З весни трава швидко відростає на всіх ділянках, тому в загонах, де травостій переростає, його скошували на зелену під-

кормку і на сіно в фазу колосіння.

Облік продуктивності пасовища проводився укисним методом. Суть цього методу полягає в тому, що перед кожним наступним спасуванням визначалась кількість трави основного запасу й отави. Для цього перед спасуванням травостій скошували на висоті 4-5 см від поверхні ґрунту серпом на десятих облікових ділянках по 1,0 м² кожна.

Скошену рослинну масу з кожної облікової ділянки негайно зважували і відбирали з неї середню пробу вагою 1 кг, яку висушували до повітряно-сухого стану – вологість 17-18% (вологість сіна) і зважували. Середню пробу брали одну для двох суміжних облікових ділянок. Середні проби відбирали пучками з різних місць.

При обліку перед кожним наступним спасуванням облікові ділянки закладали на нових місцях. Маючи облікові дані по загонах за перший цикл спасування і повітряно-суху масу трави з облікових ділянок, вираховували вагу рослинної маси в повітряно-сухому стані в кожному загоні, потім на всіх загонах, тобто на пасовищі в цілому за перший цикл спасування.

Таким же способом розраховували урожай і валовий збір трави в повітряно-сухому стані по кожному загону за перший цикл спасування. Відповідними розрахунками визначали середній урожай з гектара і валовий збір повітряно сухої маси з усього пасовища за перший цикл спасування. Так як усі загони рівні за розміром, то для визначення середнього урожаю по всьому пасовищу суму врожаїв із всіх загонів розділили на число загонів.

Після перегону худоби в наступний загін обліковували рослинні залишки. Для цього використовували облікові ділянки в тій же кількості і того ж розміру, що й при обліку урожаю перед спасуванням. Різниця між показниками обліку урожаю перед випасом і обліку залишків по закінченню випасу й була показником кількості з'їденої трави тваринами. Після обліку залишків вони обов'язково підкошувалися на всьому загоні. На основі даних урожайності по всім циклам спасування визначали врожайність пасовища в цілому.

Продуктивність пасовища, на якому не проводився загінний випас худоби, також визначали укисним методом. Для цього в двох місцях (типових для кожного рослинного угруповання, що є на пасовищі) виділяли

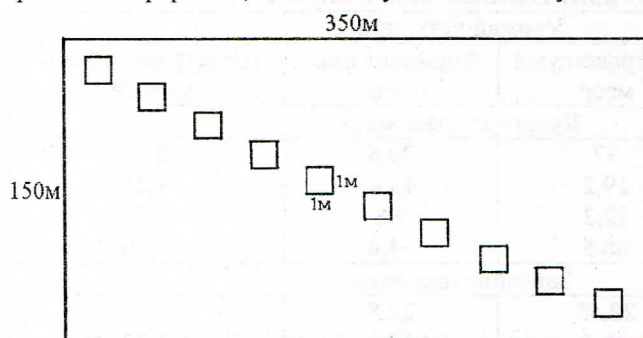

Рис. 1. Схема розміщення облікових ділянок у загоні

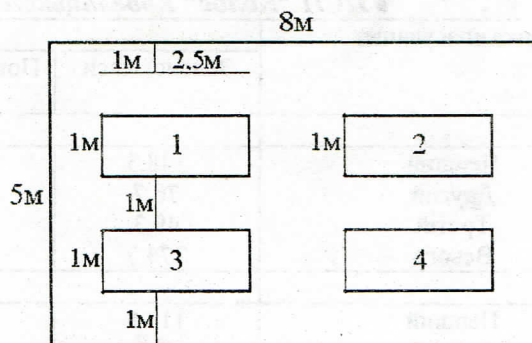

Рис. 2. Схема розміщення облікових ділянок на майданчику для визначення продуктивності звичайного пасовища

дільники розміром 40 м² (5 x 8 м), в яких розмішували чотири облікові ділянки розміром 2,5 м² (1 x 2,5 м) кожну.

Для заповнення потреби худобою ділянки оро-джували, розмішуючи орошу на відстані 1 м (захис-ні смуги) від межі ділянки. На облікових ділянках періодично, по досягненні пасовищної стиглості, тра-ву скошували, зважували і відбирали середні проби. Перед кожним обліком травостій викошували на за-хисних смугах і між обліковими ділянками.

Наступну обробку скошеної трави з облікових ді-лянок і визначення врожайності по повітряно сухій масі проводили так, як і на пасовищах із затінним

визначення маси трави до спасування і залишків тра-ви після спасування дає можливість встановити повно-ту (%) використання травостою і розрахувати фактич-ний раціон тварин. При кожному наступному циклі спа-сування облікові ділянки закладати на нових місцях.

Облік рослинних решток проводився в загонах тільки після першого циклу спасування, бо після другого і тре-тього циклів решток майже не було через повне викори-стання травостою в загонах. На звичайному пасовищі рештки обліковувалися і після другого циклу.

Облік продуктивності проводився по 12 загонах. При визначенні фактичної продуктивності від валової продукції віднімали кількість нез'їдених рослинних решток. Поряд з укісним методом вели облік надів молока по групах корів. Надой молока першої групи, яка випасалася в затінному пасовищі, порівнювалися з надоями молока другої групи, корови якої випаса-лися безсистемно на звичайних пасовищах.

Результати дослідження. Застосування поверхне-вих підживлень мінеральними добривами, раннє від-новлення вегетації і достатнє зволоження весняного періоду 2004 року створили сприятливі умови для формування в усіх загонах доволі густого, добротного травостою. Це дозволило вже 10 травня почати перший цикл спасування в загонах.

Дослідження показують, що основу травостою на культурному пасовищі складали злакові трави, пов-нота покриття яких складає 74%. Рослинність була представлена такими видами трав: лисохвіст лучний (Alopecurus pratensis), вівсяниця лучна (Festuca

pratensis), пирій повзуний (Agropyrum repens), тонко-літ вужколистий (Poa angustifolia), тонколіт лучний (Poa pratensis), бекманія звичайна (Beckmannia stu-сiosa (Z.) Host), мітліна біла (Agrostis stolonigera) та ін. Найпоширенішими є бекманія звичайна і лисохвіст лучний, які займають понад 50% серед-лязових. На незначних підвищеннях у травостої із бобових у незначній кількості (5%) зустрічають-ся конюшина лучна, львівська рогатий, конюшина біла, мшачий горошок.

Різноманітність представлено різноманітним видів, се-ред яких частіше зустрічаються квасець кислий, зиро-чник злаковидний, перстач сріблястий, кульбаба, ва-сильки лучні. На вологіших ділянках – зірочник бо-лотний, квасець кінський.

Загальна повнота травостою в загоні висока (97%). До початку першого циклу спасування травостій у більшості загонів знаходився в фазі повної "пасовищ-ної стиглості", що відповідало трюбукуванню перева-жаною видів злакових трав. Травостій використову-вали в загонах по чергово групую ділянок корів у кіль-кості 150 голів. З метою кращого, більш повного ви-користання травостою, в загонах при випасі викорис-товували електропастуха. До кінця першого циклу спасування в 3 і 12 загонах травостій був перерослий, тому його скошили на сіно. На окремих загонах підко-сили нез'їдені залишки, після чого травостою для відпастання був наданий перепочинок.

Другий цикл спасування провели з 18 червня по 9 липня. Запас корму був меншим, ніж при пер-шому циклі. Третій цикл спасування проводився з 19 липня по 6 серпня; запас корму був ще меншим. При наступних спасуваннях обліки не проводилися, бо зеленого корму майже не було.

Як свідчать дані таблиці 1, продуктивність культур-ного пасовища (із затінним випасом) вища, ніж звичайного. Так, у сумі за три випаси пасовище дало 274,3 ц/га зеленої маси, що на 57 ц більше, ніж дало звичайне пасовище за три випаси (217,3 ц/га). У перерахунку на кормові одиниці різниця становила 11,3.

По циклам спасування найбільше кормів отримано при першому, а найменше – при останньому циклах, що пов'язано із погодно-кліматичними умовами.

1. Продуктивність культурного і звичайного пасовищ на природному травостойі в ПСП "Колос" Кобеляцького району Полтавської області

Цикл спасування	Урожайність, ц/га				Іперетравляваного протеїну
	Зеленої маси	Повітряно-сухої маси	Кормових оди-ниць	Іперетравляваного протеїну	
Перший	148,3	37	29,6	2,35	Звичайне пасовище
	76,7	19,2	15,4	1,21	
	49,3	12,3	9,8	0,78	
Другий	274,3	68,5	54,8	6,0	Звичайне пасовище
	113,8	28,45	22,8	2,5	
	62,3	15,6	12,5	1,37	
Третій	41,2	10,3	8,2	0,9	Всього
	217,3	54,35	43,5	4,77	

2. Середньодобові надії молока по двох групах (у групі №1 випасали корів у загонах, у групі №2 вівся безсистемний випас)

Місяці	Середньодобовий надій молока на фуражну корову в кг	
	Група №1	Група №2
Травень	11	10,7
Червень	12,8	11,1
Липень	10,1	9,3

Найбільша різниця у врожайності цих пасовищ спостерігається при першому циклі спасування (34,5 ц/га по зеленій масі), що пов'язано із значними втратами корму на звичайному пасовищі. Це зумовлено тим, що корови не повністю з'їдали зелену масу через її надлишок і багато притоптували, так і не використавши. За третім циклом спасування різниця найменша, що пов'язано з незначним запасом трави, яку худоба використала повністю.

При створенні культурного пасовища доцільно вивчити вплив загінного випасу на продуктивність тварин.

Як видно з даних таблиці 2, середньодобовий надій молока на фуражну корову був вищим по групі №1, де застосовувався загінний випас. Пасовище, на яко-

му випасали худобу з групи №2, розміщене на аналогічних типах ґрунтів і зі схожим травостоєм. На ньому теж вносилися мінеральні добрива з поверхневим рихленням, але випас був не загінний, а безсистемний.

Висновки. Доволі висока продуктивність культурного пасовища по усіх циклах спасування пояснюється, перш за все, сприятливим співвідношенням природних особливостей ділянок, де закладено це пасовище (ґрунти, умови зволоження, рослинний покрив), а також систематичним застосуванням повного мінерального добрива і використанням системного загінного випасу. Тільки при системному випасі можливе збереження високої продуктивності пасовища і збільшення продуктивності худоби.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Влох В.Г., Кириченко Н.Я., Козут П.М. Луківництво. – К.: Урожай, – 2003. – 392 с.
2. Зінченко О.І., Слюсар І.Т., Адамень Ф.Ф. та інші. Кормовиробництво. – К.: Нора-Прінт, 2001. – 470 с.
3. Макаренко П.С., Демидась Г.І., Козяр О.М. Луків-

ництво. – К.: Нора-Прінт, 2002. – 394 с.

4. Царенко О.М., Троценко В.І., Жатов О.Г. та інші. Рослинництво з основами кормовиробництва. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 384с.